

Den 18. november 2022
FVM 223

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om Kommissionens forslag om ændring og justering af gennemførelsesforordning (EU) 2021/1165 om godkendelse af visse produkter og stoffer til anvendelse i økologisk produktion og udarbejdelse af en liste over disse i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/848 (komitesag)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har foreslået en opdatering af gennemførelsesforordning (EU) 2021/1165 om godkendelse af visse produkter og stoffer til anvendelse i økologisk produktion og udarbejdelse af en liste over disse (økologiforordningens positivlister). Med forslaget justeres bl.a. positivlisterne vedrørende bekæmpelsesmidler, gødning, foder, foder til kæledyr og fødevarer, og der godkendes en række ikke-økologiske produkter til brug i økologisk produktion. Der indføres desuden krav om etablering af en særlig pesticidovervågning for at undgå pesticidrester i bioaffald. En vedtagelse af forslaget skønnes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark og EU. Forslaget forventes sat til afstemning i Komitéen for Økologisk Produktion den 24. november 2022. Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget, idet man lægger afgørende vægt på, at den foreslåede pesticidovervågning præciseres og forenkles betydeligt.

Baggrund

Kommissionen har fremsat forslag om opdatering af lister over godkendte produkter og stoffer til anvendelse i økologisk produktion ("positivlister"). Forslaget er fremsat med hjemmel i artikel 24, stk. 9 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/848 (økologiforordningen).

Forslaget behandles i en undersøgelsesprocedure i Komitéen for Økologisk Produktion. Afgiver Komitéen en positiv udtalelse med kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen forslaget. Afgiver Komitéen en negativ udtalelse med kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen ikke forslaget, idet Kommissionen inden for to måneder kan forelægge Komitéen et ændret forslag eller inden for en måned kan forelægge forslaget for appeludvalget. Afgives der ikke nogen udtalelse med kvalificeret flertal, kan Kommissionen vedtage forslaget eller inden for to måneder forelægge komitéen et ændret forslag eller inden for en måned forelægge forslaget for appeludvalget. Afgiver appeludvalget med kvalificeret flertal en negativ udtalelse om forslaget, kan Kommissionen ikke vedtage forslaget. Afgiver appeludvalget med kvalificeret flertal en positiv udtalelse, vedtager Kommissionen forslaget. Afgiver appeludvalget ikke nogen udtalelse med kvalificeret flertal, kan Kommissionen vedtage forslaget.

Forslaget forventes sat til afstemning under et virtuelt møde i Komitéen for Økologisk Produktion den 24. november 2022.

Formål og indhold

Med forslaget godkendes en række ikke-økologiske produkter til brug i økologisk produktion, ligesom der foretages enkelte opdateringer. Forslaget justerer positivlisterne vedrørende bekæmpelsesmidler, gødning, foder, foder til kæledyr og fødevarer. Kommissionen har haft forelagt ændringerne for den uafhængige ekspertgruppe (EGTOP) under Kommissionen og forslaget er hovedsageligt baseret på anbefalingerne fra denne gruppe.

Plantebeskyttelsesmidler

Med forslaget suppleres listen over basisstoffer med talk. Herudover udvides kategorien af lavrisikomidler med tre nye midler: vandig ekstrakt af spirede frø af sød Lupinus albus til brug mod svampesydomme, ABE-IT 56 (lysatkomponenter af Saccharomyces cerevisiae stamme DDSF623) til brug mod svampesydomme, samt ferripyrop-hosphat mod snegleangreb. Ingen af de tre lavrisikomidler er godkendt af Miljøstyrelsen til brug i Danmark.

Gødningsstoffer, jordforbedringsmidler og næringsstoffer

Forslaget lægger op til, at ændre kategorien "Komposteret eller forgæret blanding af husholdningsaffald" til "Komposteret eller forgæret bioaffald". Derved kan husholdningsaffaldslignende affald fra restauranter, cateringfirmaer og detailforretninger, have- parkaffald mv. indgå i kategorien. Anvendelsen betinges af, at den enkelte medlemsstat etablerer et særligt pesticidovervågningsprogram for at undgå pesticidrester i bioaffald.

For akvakultur lægges der op til at tillade nitrat-gødning (sodium nitrate) til algedyrkning i lukkede systemer på land.

Med forslaget optages struvite og kalciumklorid desuden på positivlisten.

Produkter i foderproduktion

Monodicalciumfosfat foreslås optaget som mineralfoder.

Herudover foreslås en række stoffer optaget til brug i økologisk foder til kæledyr: 11.3.19 Pentasodium triphosphate (STPP), 11.3.27 Disodium dihydrogen di-phosphate (SAPP), E 407 Carrageenan, E 410 Locust bean gum (Carob gum), E 414 Acacia (Gum arabic). Som vitamin i pet-food godkendes 3a370 Taurin, og endvidere som næringsstof til katte 4d7 og 4d8 ammonium klorid.

Produkter i produktion af forarbejdede økologiske fødevarer

Anvendelse af fødevarerilsætningsstoffet E 418 Gellan Gum forlænges et år til 1. januar 2024, hvorefter det skal anvendes på økologisk form. Guar gum og talkum godkendes med tilbagevirkende kraft fra 5. august 2021.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om forslaget.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

En vedtagelse af forslaget kræver ikke direkte implementering og har ikke lovgivningsmæssige konsekvenser i Danmark, idet området overordnet er reguleret af en forordning, og dermed er reglerne umiddelbart gældende i Danmark.

Indførelse af et særskilt pesticidovervågningsprogram for bioaffald, der skal bruges på økologiske arealer, kan muligvis, hvis Miljøstyrelsens kontrol af miljøfremmede stoffer ikke direkte vil kunne rumme kravet, medføre behov for, at Landbrugsstyrelsen etablerer retslig adgang til at forestå en sådan prøvetagning.

Konsekvenser

Forslaget har ikke større samfundsøkonomiske konsekvenser, men vurderes at kunne medføre statsfinansielle konsekvenser og kunne indebære administrative konsekvenser for erhvervet.

Forslaget vurderes at kunne indebære unødige administrative, tidsmæssige og økonomiske byrder for Fødevareministeriet, idet der muligvis kan være behov for, at Landbrugsstyrelsen skaffer sig retslig adgang til at forestå prøvetagning i forbindelse med det særlige pesticidovervågningsprogram. Miljøstyrelsen varetager kontrol af miljøfremmede stoffer i henhold til Affald til jord bekendtgørelsen. Der er i denne udmøntning pt. ikke noget specifikt krav om pesticidovervågning. Der vil være behov for en analyse af, i hvor høj grad Miljøstyrelsens kontrol af miljøfremmede stoffer direkte vil kunne rumme kravet om pesticidovervågning. Denne analyse udestår pt.

Det bemærkes, at afledte nationale udgifter som følge af EU-retsakter afholdes inden for de berørte ministeriers eksisterende bevillingsramme, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom.

En vedtagelse af forslaget skønnes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark og EU.

Høring

Sagen har været i høring på høringsportalen.

Økologisk Landsforening kan støtte, at husholdningsaffald omdøbes til bioaffald. Kravet om pesticidovervågning er som sådan fornuftigt. Men det er problematisk, at der kommer et ekstra økologikrav, hvis det betyder, at bioaffald ikke bliver udbudt til økologer, fordi man ikke vil etablere overvågningen, eller det bliver dyrere for økologer end ikke økologer at få adgang til disse produkter. Omkostningen ved at have pesticidrester i bioaffaldet bør lægges på kilden til affaldet. En overvågning for pesticidrester bør derfor indføres som et generelt krav og ikke et særligt økologikrav og bruges som grundlag for at forbyde de pågældende pesticider, hvis de kan genfindes i bioaffaldet og dermed gør recirkulering umuligt.

I forhold til nitratgødning (sodium nitrate) til algedyrkning har foreningen ikke haft tid til at drøfte det. Økologisk Landsforening havde dog gerne set, at man i stedet arbejdede for at tillade N fra N-stripping, så man kunne håndhæve princippet om recirkulering. Økologisk Landsforening finder det også udfordrende at tillade dette med tanke på, at det er første skridt til at tillade hydroponiske systemer, som ellers er direkte forbudt i forordningen. Vedrørende kaliumklorid som gødning har Økologisk Landsforening ikke haft tid til at vurdere dette. Økologisk Landsforening er ikke stødt på en efterspørgsel fra erhvervet i Danmark og noterer sig det ikke tidligere har været tilladt i EU og at det ikke er tilladt efter de amerikanske økologiregler. Foreningen bakker op om de øvrige ændringer, men anfører dog, at der ikke har været tid til at vurdere de foreslåede produkter til foder til kæledyr og de foreslåede lavrisiko bekæmpelsesmidler.

Landbrug & Fødevarer bemærker, at de opdaterede positivlister indeholder en række positive ændringer, særligt muligheden for at anvende fosfor i form af Struvite og forlængelsen af muligheden for at anvende ikke-økologisk Gellan Gum i et år.

Desværre indeholder Kommissionens forslag også et kritisk forslag om, at medlemsstaterne skal etablere et særligt pesticidovervågningsprogram for at undgå pesticidrester i biomasse til biogasanlæg. Dette er ikke en del af EGTOPs anbefalinger, og det er uklart hvordan overvågningsprogrammet skal udføres, hvilke grænseværdier der skal gøres gældende, og hvordan programmerne kan harmoniseres mellem medlemsstaterne. Landbrug & Fødevarer frygter, at kravet kan få afgørende negativ betydning for økologernes adgang til recirkuleret biomasse, som Landbrug & Fødevarer forventer bliver et afgørende input i økologernes fremtidige næringsstofforsyning.

På baggrund af dette og i lyset af den korte høringsfrist, vil Landbrug & Fødevarer opfordre til, at Danmark stemmer imod forslaget med mindre, at forslaget om pesticidovervågningsprogrammer tilpasses eller præciseres i et omfang, der fjerner usikkerheden for økologernes adgang til recirkulerede biomasser. Her bør der bl.a. være fokus på grænseværdier og potentielle administrative byrder, der kan risikere at forfordere økologerne i fordelingen af biomasse til gødning.

DI Fødevarer er glade for at se, at fristen for brug af Gellan Gum fra økologisk produktion er udsat fra 1. januar 2023 til 1. januar 2024. De bemærker, at bibetingelsen for Gellan Gum "*kun fra økologisk produktion*" helt bør udgå af forslaget. I øvrigt bemærkes, at Gellan gum fremstilles ved en fermenteringsproces under anvendelse af en konventionel mikroorganisme og derfor ikke er et produkt af landbrugsoprindelse, hvilket er i overensstemmelse med forordning (EU) 2021/1165, bilag V. Tilsætningsstofferne angivet i bilag V, som er af landbrugsoprindelse, er markeret i tabellen med en asterisk (*). Gellan Gum er opført uden asterisk. Forordningen kan skabe præcedens, da den kræver, at fra den 1. januar 2023 (nu 1/1/2024) skal 1 ud af 47 ingredienser med ikke-landbrugsoprindelse i bilag V opfylde kravene i forordningen, som fastsætter økologiske kriterier for ingredienser af landbrugsoprindelse.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater. Forslaget forventes umiddelbart vedtaget med kvalificeret flertal.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter generelt Kommissionens forslag om en opdatering af positivlisterne under økologiforordningen.

Regeringen finder, at forslaget bør justeres, så den foreslåede pesticidovervågning præciseres og forenkles betydeligt. Ved at indføre et sådan krav specifikt i økologilovgivningen, risikerer økologiske producenter at pålægges flere administrative byrder, og de kan i sidste ende være dårligere stillet i adgangen til næringsstoffer end øvrige producenter, ligesom forslaget kan medføre statsfinansielle konsekvenser.

Regeringen ser herudover gerne, at alternativer til brug af nitratgødning til algeproduktion afdækkes yderligere, da man foretrækker gødninger, der er mere i overensstemmelse med de økologiske principper. Endvidere finder regeringen, at kaliumklorid ikke bør optages, da nødvendigheden ikke anses for at være tilstrækkelig dokumenteret.

Regeringen ser gerne, at der gives mere tid end ét år til at anvende Gellan gum på ikke økologisk form, så der gives passende tid til at afklare om det er muligt at producere Gellan Gum som økologisk, sekundært, at erhvervet får passende tid til at udvikle alternative løsninger.

Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget, idet man lægger afgørende vægt på, at den foreslåede pesticidovervågning præciseres og forenkles betydeligt.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.